

Секція 2. Теорія і методика навчання
Байдюк Л. М., викладач кафедри фахових
методик та інноваційних технологій
у початковій школі

Сич М. В.

студентка факультету початкової освіти

Уманський державний педагогічний університет імені Паєла Тичини

м. Умань, Черкаська область, Україна

ФОРМУВАННЯ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Нова парадигма розвитку вітчизняної освіти актуалізує проблему формування висококваліфікованих педагогічних кадрів, які б майстерно володіли комунікативною компетентністю, в основі якої – комунікативні вміння. Аналіз сучасної педагогічної практики засвідчує наявність суперечностей між високим рівнем професійних знань, умінь, навичок учителів і неспроможністю передати їх учням, невмінням залучати дітей до творчої діяльності, створювати доброзичливу атмосферу, встановлювати з ними психологічний і педагогічний контакт, керувати власним емоційним станом.

Дослідженнями питання формування креативності вчителя опікувалися багато вчених (Дж. Гілфорд, В. Дружинін, Л. Єрмолаєва-Томіна, М. Козленко, О. Лук, А. Маслоу, О. Матюшкін, Е. Торренс, К. Толшина, М. Лещенко, В. Франкл, Е. Фром та ін.), але, незважаючи на це, поняття не можна схарактеризувати чітко та однозначно визначеним.

На основі аналізу психологічної, педагогічної, методичної та філософської літератури дійшли висновку, що для успішної реалізації педагогічної взаємодії майбутній педагог має володіти комплексом умінь та навичок, який було названо комунікативні вміння (*комунікативний, компоненти*). Він розуміється як комплекс інтелектуальних, емоційних і поведінкових особливостей індивіда, які сприяють нестандартному, нешаблонному рішенню ситуацій, що виникають у спілкуванні, допомагають генерації оригінальних ідей і засобів спілкування, вибору найбільш оптимальних стратегій поведінки, розв'язанню проблем, що виникають під

час взаємодії з іншими людьми; здатність породжувати нові, унікальні ідеї, володіти вмінням реалізовувати власний творчий потенціал, розвивати креативність вихованців засобами мовлення.

Готовність до інноваційної діяльності є особистісним утворенням, яке опосередковує залежність між ефективністю діяльності педагога і його спрямованістю на вдосконалення свого професійного рівня.

Проведений теоретичний аналіз результатів першого етапу констатувального експерименту виявив дві вагомні складові формування вмінь майбутніх учителів початкової школи навчання англійської мови молодших школярів до педагогічної взаємодії: теоретичну і практичну. В зв'язку з цим розроблено критерії, де перший поєднує в собі ознаки теоретичної і практичної готовності, другий відповідає теоретичній готовності, третій містить у собі суто специфічні ознаки сформованості вмінь майбутніх учителів початкової школи навчання англійської мови молодших школярів до творення педагогічної взаємодії.

Для визначення готовності майбутніх учителів початкової школи навчання англійської мови молодших школярів до педагогічної взаємодії визначено такі критерії: *комунікативно-лінгвістична компетенція* (показники: здатність до вільного використання іноземної мови адекватно конкретній ситуації спілкування з дітьми; володіння достатньою кількістю знань у галузі літератури, культури англійськомовних країн); *професійно-методична компетенція* (показники: володіння технологіями творення віртуально-навчального іншомовного середовища; уміння оптимально добирати засоби творення віртуальної педагогічної взаємодії відповідно до мети уроку; діагностичні уміння щодо визначення ефективності віртуального навчального середовища); *художньо-естетична креативність* (показники: володіння елементами мистецької грамотності; здатність до синтезу інтелектуально-чуттєвого і вербального елементів під час навчання іноземної мови з використанням віртуального педагогічного середовища; уміння

трансформувати загальносуспільні речі в об'єкт естетично-художнього сприймання).

З метою апробації розроблених змін до підготовки майбутніх учителів початкової школи навчання англійської мови молодших школярів комунікацію (педагогічну взаємодію) була організована формувальна дослідно-експериментальна робота. Для цього було виконано наступні завдання: 1) експериментально перевірена доцільність внесення змін до професійної підготовки студентів спеціальностей «Початкова освіта. Англійська мова» з метою формування у них умінь комунікації; 2) експериментально перевірена ефективність запропонованих змін до професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкової школи навчання англійської мови молодших школярів в умовах навчально-виховного процесу вищого навчального педагогічного закладу; 3) виявлено динаміку росту показників сформованості умінь майбутніх учителів початкової школи навчання англійської мови молодших школярів через комунікативний підхід; 4) перевірено доцільність змісту і структури впровадження змін до професійної підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта. Англійська мова», формування у них умінь до творення комунікативної взаємодії.

Формувальний експеримент проводився впродовж 2017-2018 рр. в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини на факультеті початкової освіти охопив 54 студенти: контрольна (25 осіб) і експериментальна (29 особи) групи майбутніх учителів початкової школи, студентів четвертих, п'ятих курсів очної форми навчання.

Формувальний експеримент проводився відповідно до розроблених змін, які частково викладено у попередньому параграфі. Вони передбачали дотримання теоретично обумовлених етапів підготовки, застосування певних форм, методів, прийомів роботи, різноманітних творчих завдань. Кожний етап підготовки завершувався контрольними зрізами, які показували динаміку зростання сформованості вмінь студентів експериментальної групи

до творення віртуальної педагогічної взаємодії.

Результати експериментальної роботи свідчать про ефективність упровадженої методичної роботи з підготовки майбутніх учителів початкової школи до творення комунікації.

Таблиця 1.

Розподіл студентів за високим, середнім і низьким рівнем оцінювання знань за критеріальними характеристиками до і після експерименту в експериментальній та контрольній групах (54 особи)

№ п/п	Критеріальні характеристики	Контрольна група 25 осіб, %						Експериментальна група 29 осіб, %					
		до експерименту			після експерименту			до експерименту			після експерименту		
		Н	С	В	Н	С	В	Н	С	В	Н	С	В
1.	Загальний рівень комунікативно-лінгвістичної компетенції	67,7 (%)	20 (%)	12,3 (%)	60 (%)	26,8 (%)	13,2 (%)	73 (%)	18,4 (%)	8,6 (%)	6,4 (%)	70 (%)	23,6 (%)
2.	Загальний рівень професійно-методичної компетенції	69 (%)	19,5 (%)	11,5 (%)	59 (%)	26,8 (%)	14,2 (%)	71 (%)	17,9 (%)	11,1 (%)	5,1 (%)	65,8 (%)	29,1 (%)
3.	Загальний рівень креативності	75 (%)	17,3 (%)	7,7 (%)	66,8 (%)	23,6 (%)	9,6 (%)	84,6 (%)	10,2 (%)	5,2 (%)	11,1 (%)	54,7 (%)	34,2 (%)
	Узагальнений показник	70,9 (%)	20,5 (%)	8,6 (%)	63,2 (%)	26,4 (%)	10,4 (%)	77,4 (%)	14,9 (%)	7,7 (%)	8,1 (%)	62,8 (%)	29,1 (%)

Кількісні показники яскраво ілюструють позитивні зрушення в експериментальній групі: за критерієм комунікативно-лінгвістичної компетенції кількість студентів з низьким рівнем значно зменшилась – на початку експерименту вона становила 73 % респондентів, а наприкінці – 6,4% респондентів. Така сама картина спостерігається за іншими критеріями: професійно-методична компетенція – на початку 71%, наприкінці (5,1%; креативність – на початку 84,6%, наприкінці – 11,1%.

Для перевірки одержаних під час формувального експерименту висновків і підтвердження завдань дослідження проведено статистичний аналіз. Для з'ясування наявності суттєвої різниці результатів експериментальної та контрольної групи, тобто наслідку дії системи дослідження, а не впливу випадкових чинників, використано метод гіпотез-критерій Стюдента. Числове значення критерію підтвердило не випадковість

одержаних результатів дослідження, а їх залежність від запропонованої експериментальної методики.